

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kőíratok visszaadásán
 vagy megőrségre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Modern radikalizmus.*

A legutóbbi idők hírlapirodalma, nemkülönben igen sok olyan társadalmi mozgalma, a mely politikával, közgazdasággal vagy osztályérdekek szolgálatával kapcsolatos, bőven termi azokat a jelenségeket, a melyek mellett szó nélkül elhaladni lehetetlenség. A modern magyar radikalizmus szinte tolokodóan, vakmerően igyekszik lábát megvetni minden téren és vakmerőségével valóban csak az a türelem hasonlóan csodálatraméltó, a mellyel azok szemlélik, akik tudják és érzik, hogy ez a minden áron érvényesülést kereső irányzat olyan érdekeket fenyeget, az állami életnek, a nyugodt fejlődésnek épen azon biztosítékait támadja meg alapjukban, a melyekre a mai rendszer évszázadok során felépült.

Bárhová tekintünk, ennek az irányzatnak elszántnak látszó harcosait mindenhol ott találjuk és alig van olyan közérdekű mozgalom, a melyben a modern radikalizmus egyes őrszemei szót, vagy tolat ne használnának, kellemetlen disszonans hangokat vegyítve bele a mozgalomba. És ez a konkolyhíntés nemcsak arra alkalmas, hogy egyeseket, egyesületeket, társadalmi testületeket diszkreditáljon, de igen alkalmas arra is, hogy egyrészt a józanul gondolkozókat elkedveljen, a gyengébb elemeket pedig a maga céljaira megnyerje.

Aki az eseményeket csak egy kis figyelemmel kíséri, nagyon jól tudja, hogy a modern radikalizmus már régen junktionot állított fel a választói jog és a nem retrográd közszellem között.

Am lássuk ezt a nem retrográd közszellemet, mit jelent ez, és mit jelent a retrográd közszellem elleni mozgalom. Es itt jussanak eszünkbe mindenkélt a legutóbbi események. Jussanak eszünkbe Tisza István gróf nyitrai beszéde és jussanak eszünkbe azok a reflexiók, amelyeket e beszédhez a radikális sajtó tűzött, olyan három alcímű cikkek keretében, a melyeknek legenyhébb kitételei közé az tartozott,

* Ugy látszik valahára más körökben is kezdik már észrevenni a radikálisok türethetetlen fellépését. Ez a cikk nem valami »klerikális« közlönyben, hanem a gazdák hivatalos lapjában jelent meg, melyet egy ev. ref. felekezeti író szerkeszt. És ime erőlyes vétőt kiált a magyar radikalizmusnak és ellenük szervezkedést sürget. Csak valahára tennének is már ez irányban valamit.

Szerk.

hogy Tisza István, a vallási tébolyban szenvedő klerikális gróf, dervistáncot járt.

Igazán nehéz volna megmondani, vajjon mi a radikálisok tulajdonképeni célja? Az-e, hogy a klerikalizmus vádjával diszkreditálják a nemzet arra hivatott vezetőit, vagy pedig az, hogy a titkos választói joggal egyetemben mindannak megsemmisítését is követeljék, amit vallásnak és erkölcsnek nevezünk? Bizonyos csak annyi, hogy nem vehetünk a kezünkbe radikális lapot azéül, hogy ebben ne lenne pellengérré állítva valaki, aki elég merész arra, hogy a vallásnak és az erkölcsöknek az állam életében jelentőséget tulajdonít. Es mert immár magát a reformátusok egyházának főgondnokát is a klerikalizmuskal azonosítják, holott eddig ez a cím csak a katolikusoknak jutott, joggal lehet arra következtetnünk, hogy a radikálisok küzdelme nem vallások, helyesebben felekezetek ellen folyik, hanem hadat üzent ez a csoport mindennek, ami a kereszténységnek nem kizárólagos jellegét alkotó erkölcsi alapokon nyugszik.

Ambár az is bizonyos, hogy még a leg-radikalizsabb sajtó és leg-radikalizsabb szónok is hajlandó néha olyan luokat pengetni, a melyek e felfogás ellenkezőjét látszanak bizonyítani. Láthattuk csak nemrég, hogy ugyanaz a sajtó, a mely büszke arra, hogy nincs hite és nincs Istene, milyen érzelmes tirádákat zengett Zuckernek, a gyujtogatással vádolt gyárosnak érdekében, színesen írván le ennek a súlyosan vádolt embernek a Thórára tett esküjét.

Emlékezhettünk különben a szabadkőművesség szintén nem régen elhangzott és jogos feltűnést keltett olyan értelmű tiltakozására, hogy sokan azok közül, a kiket a radikális eszmék előharcosaiként ismerünk, épen ezen a téren szerzett érdemeik révén vezető szerephez jutva a páholyokban, ott a felekezeti gyűlölködés és türelmetlenség magvait igyekeznek elhínteni.

Ezek mind olyan jelenségek, a melyek gondolkozóba ejtenek sokakat a radikalizmus tulajdonképeni céljai felől és indokoltá, vagy legalább is érthetővé teszik a felfogást, a mely a minden felekezeti és erkölcsi alapoktól való távolállás hirdetését csak az éretlen és tollhoz jutott ifju titánok kéjelgésének hajlandó tekinteni, azonban ettől élesen megkülönbözteti a tulajdonképeni modern radikalizmust, amely egyenesen a krisztusi tanokat akarja kiirtani az emberiség lelkéből. Ezen céljainak elérésére

felhasznál mindent. Felhasználja a választói jogot is, a melyet olyan eszmének vélt a mely alkalmas nagy tömegeket mozgósítani és egyuttal annyira megvakítani, hogy ne lássák azt a hátteret, a melyet a színesen megfestett modern szabadság képe takar.

A helyzet képét rajzoló krónikás tollával írjuk eme sorokat és ezért nem rettenünk vissza ennek a háttérnek bemutatásától. Lehet, hogy lesznek, akik ebben is, mint mindenben, megtalálni vélik a felekezeti kérdést, vagy talán a türelmetlenséget is, azonban ez nem riaszthat minket vissza attól, hogy a kérdéssel foglalkozzunk. Végre is elég ok és elég jog erre az, hogy Magyarország keresztény állam és ha itt ennek ellenére sok tollforgató azt hiszi, hogy neki joga van a közszabadság és a nem retrográd közszellem védelme címén aperte megtámadni a krisztusi tanokat, akkor azt hisszük, ezeknek megvédelmzése, vagy a támadásokra való tárgyilagos reáutalás nem lehet indokolatlan, jogtalan, vagy sérelmes.

Vannak ugyanis olyan tények és olyan jelenségek, amelyek nem lehetnek közömbösek előttünk, akik a szövetkezeti eszmét hirdetjük. Azt az eszmét, amely távol áll ugyan minden felekezeti kérdéstől, de mélyen benne tartja a gyökereit abban a világnézetben, amelyet keresztény világnézetnek nevezünk és amelynek alapvető tanait a modern radikalizmus lekicsinylik, gunyolják és becsmérlik. Ez a keresztény világnézet magában foglalja a vallás-erkölcsi nevelés szükségességét, de nem tesz különbséget a vallások között, amelyeknek alapján az erkölcsi nevelés áll. Megengedi és elismeri azt, hogy nem keresztény vallások alapján is állhat az erkölcsi nevelés, sőt mivel felekezeti szempontokat egyáltalán nem ismer, egyenrangunak tart minden erkölcsi nevelést, amely valósi alapokon nyugszik.

Tűrhettük-e ilyen körülmények között szó és észrevétel nélkül azt az itó háborút, amely a radikális lapokban a tanári karnak azon része ellen folyik, amely a vallás-erkölcsi nevelés alapjain áll? Hiszen ez a hadjárat itt folyik le szemünk előtt és napról napra ujjabb és ujjabb áldozatokat kíván, sőt követel azoknak a népnevelőknek sorából, akik velünk ugyanazon nézeteket vallanak? Magyarország tanári karnát — sajnos — sikerült már a modern radikalizmusnak részben megfertőzteni és alig van olyan tanári testület, ahol ennek a felforgató világnézetnek legalább egy exponense helyet ne foglalna. Es ezek a radikális őrszemek pompásan értik a hadviselés módját. Fel tudják fujni a békát ökörré és nincs nap, hogy egyik

Április elején megnyillik

Kálmán és Kálmán

Egész éjjel francia és magyar konyha.

Nagy Sándor-utca 4. szám.

Erdélyi Borozója

Kitünő erdélyi Szolid és előzékeny kiszolgálás.

Fővárosi mintára, pazar eleganciával berendezve! ■ ■

Nagy Sándor-utca 4. szám.

vagy másik ilyen őrszem félre ne veretné a radikális lapokban a harangokat tanártársa vagy direktora egyes olyan cselekménye miatt, amely ezeknek az uraknak egyetlen közös hibáját kiabálja szét nagy szörnyűködéssel a nagyvilágnak, hogy t. i. a valláserkövcsí nevelés alapján állanak.

A tetszetősen kiszinezett támadások részben sőtét gonosztevédként mutatják be a boulevard lapok olvasóinak ezeket az áldozatokat, részben pedig nevetségessé igyekeznek tenni őket, ami a nyomtatott betűnek a gyengébb olvasók előtt tudvalevőleg többnyire sikerülni is szokott.

Az így felfújt sötét klerikális gazzság legkevésbé sem tárgyilagos leírását követi azután a nagyképp, az erkölcsstelenségnek megépített piedesztálról hangzó vezér- és egyéb cikkek sorozata. Es ezek a cikkek mindig nyiltabbak, mindig merészebbek lesznek. A legutóbb példaul, amikor Tisza István gróf nyitrai beszédéről szolt az ének, már annyira ment az egyik radikális tollforgató, hogy egyszerűen a nép elmaradottságának és tudatlanságának okául állította oda a krisztusi tanokat.

Azt hisszük, hogy eddig és ne tovább! Utótt a tizenkettedik óra és a magyar társadalom nagy bünt, helyrehozhatatlan hibát követ el, ha a radikális tollforgatók garázdálkodásának nem siet gátat vetni. Nem célunk és e helyen nem is lehet célunk, hogy védelmére kelve a megtámadott krisztusi tanoknak, polemiba bocsátkozzunk azzal a radikális nullával, aki ellenük kirohant, de meg kell állapítanunk, hogy ez a kirohanás megtörtént és megtörténhetett.

Hála Istennek, ennek az országnak tulajnyomó többsége ezen tanok tiszteletében növekedett fel és sokan vagyunk, akik ezeknek hirdetőjében és megalapítójában Istenünket imád-

juk. Ennek a kérdésnek durva kezekkel való megbolygatása tehát legbensőbb erkölcsi önünket, mondjuk vallási érzeimeinket, sőt hitünket sérti. Olyan javainkat támadja tehát meg, a melyeket tőlünk senki el nem vehet és a melyeknek megsértése, lealacsonyítása olyan cselekmény, amely éppen a radikálisok által hangoztatott, közszabadság szempontjából tűrhetetlen.

Az, hogy én mit hiszek és milyen erkölcsi és vallási nézeteket vallok, olyan legsajátabb doigom, amelybe beleavatkozni egy tollforgató radikális sem érezheti magát feljogosítottnak. Es ha mégis megteszi, akkor saját maga adja fényes bizonyítékát annak, hogy az általa propagált nem retrográd közszellem semmi más, mint korlátlan szabadság mindennek lepecskondiázására, amit más legalább is tiszteletben tart.

Ez ellen az áramlat ellen a magyar társadalomnak védekeznie kell, ha azt nem akarja, hogy szennyes hullámai elborítsanak mindent és romba döntsenek mindent, ami eddig szent volt és sérthetetlen. Az állapot már is tűrhetlenné kezd fajulni és senki sem mondhatja magát a vallás és erkölcsi alapok hívének anélkül, hogy egy csomó éretlen és hitelenségben kéjelgő radikális ujságíró tele torokkal rá ne szórja vádjait és e közben ne igyekeznék újból és ismételtlen durva kezekkel megsérteni a keresztény világnézetet.

Es az ezen megtámadott világnézet hívei valóságos struccpolitikát folytatnak. Vagy nem akarják meglátni az ellenük készített aknákat, vagy álszeméremből némák maradnak. Pedig ez nagyon helytelen harcmodor! A támadók ugyanis mindig merészebbek lesznek, az ordító hangokra reagáló tömeg pedig mindig szaporodik. Hiszen ma már akárhány olyan ember jár közöttünk, aki nem modern radikális,

de ezt bevallani szégyenli, mert azt hiszi, hogy akkor ő is klerikális és sötét reakciós lesz, ami pedig az u cán elhíntett fogalmak szerint nem csekélyebb bűn a hazaárulásnál.

Pedig-pedig csak jól meg kell figyelni az eseményeket, a szereplő egyéneket s a különböző árnyalatokhoz tartozó modern radikálisok közötti összefüggést és rögtön meg lehet látni, hogy itt a harc többek részéről de különböző célokért folyik ugyanazon fegyverekkel. Egymás becsapására és kijátszására törekszenek azok az emberek, akik látszólag egy táborban küzdenek, de csak azért, mert az erkölcsi világnézet lerombolása egyaránt érdekében áll mind-egyiknek.

Nézzük csak a nemzetközi szociáldemokraták harci vezéreit. Az egyik is és a másik is hasznót remél ugyanis a tömegeknek az alkotmány sáncába való bevonásától, mert az egyik is és a másik is azt reméli, hogy ezeket a friss erőt jelentő tömegeket ő fogja vezethetni. — Hogy könnyebben megtehesse, igyekszik kiölni belőlük az erkölcsi éret, nehogy ezen az alapon papjának vagy tanítójának is jusson egy kis rész a befolyásból és úgy reménykedik, hogy az erkölcsi világnézet ellen való izgatással vagy a pénz hatalmával továbbra is fenn fogja tarthatni, sőt növelheti hatalmát. A népevezér saját képességeire gondol, mint eszközre, amely alkalmas lesz hatalma megalapozására, a kapitalizmus embere pedig az arany varázserejére gondol, amelynek hatása az erkölcsök hanyatlásával egyenes arányban emelkedik.

A modern radikálizmus harci paripáján a plutokratizmus forgatja a dárdát és küzd azért a hataloméért, a melyet a mai erkölcsi világnézet mellett el nem nyerhet.

Addig pedig, a mig ők küzdenek, mi karban tartott kezekkel szemlélődünk és

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az állat.

— Ez az átkozott Moreaul Sohasem tudja az ember, tréfál-e vagy komolyan beszél. A hogy visszament partikról beszélünk, ezt mesélte nekünk:

En, én is majdnem megnősültem egyszer. Therése volt a neve, az apja bankár lévén, rengeteget keresett. Sokáig jártam a házukhoz. Egyszer Therése barátnője félrehívott és így szolt hozzám:

— Ugy látszik, maga még csak nem is sejt, hogy valakinek megtetszett.

— Ki az a valaki?

— Hát . . . Therése.

Ez jó, gondoltam. Finom, barna, vidám, szabad modoru, szóval egészen az én genreom. De mi tagadás, én nem vagyok szép fiu és sok csinos ember tette a szépet. Hát csakhamar keresztet vetettem a dologra. Es napról-napra azzal vigasztalódtam, hogy mind több apró-cseprő hibát fedeztem fel jellemén.

Szeszélyes, változékony, különösen érzékeny természetű volt. Egy hernyó láttára sirógörccsöket kapott, és elsápadt, ha az apja azt mondta: »érezem, eső lesz«, mert tudta, az következik utána: »fájnak a tyukszemeim.«

Hát a mikor azt mondták, hogy tetszem neki így feleltem:

— Nagyon kedves.

De a barátnő idegesen erősítette:

— Igen, igen . . . Maga tetszik Therésének, Therése szereti magát.

Oszintének látszott, zavartan kérdeztem:

— Miért?

— Mert . . . mert atléta.

Nagyon meg voltam elégedve a felelettel, annál is inkább, mert már akkor is ilyen kövér voltam, mint ma.

Csakhamar eszembe jutott, hogy honnét származik a dolog. Egy automobilkiránduláson Viktor, a soffőr, nem tudta kinyitni egyik benzintartály csavarját és az urak mind igyekeztek segítségére lenni, hogy a hölgyek előtt kitűnő tessenék magukat. De vérvörösen, lihegve tértek vissza, a csavar még csak meg sem mozdult.

Kissé visszavonultam, de végre mégis rám került a sor. Akkor jókedvűen mosolyogva léptem oda azzal az elhatározással, hogy nem fogom magam megerősíteni, gyöngéden megnyomtam a csavart. És engedett.

Siker! . . . A szerencsés felaláló diadalait élvezhettem. Akkor esett rám Therése tekintete először. Szóval ezen irányban kell tovább is haladnom, ha tetszeni akarok. Elkezdtem hát udvarolni.

Amitől félttem, bekövetkezett. Testgyakorlatról kezdett előadást tartani. Ó, szó sincs róla, én nagyon szeretem a sportot, de a magam módjára.

Szeretem látni, kényelmes fotelban ülve a cirkuszban vagy a versenytéren. Behunyt szemekkel a diványomon elterülve, szívesen képelem még magamat is hasonló nyaktörő helyzetekbe.

A szakkitejezésekkel felfegyverkezve, — sportlapok olvasása közben ragadtak rám — adtam a nagyot és csakhamar sportférfiu hírébe keveredtem.

A biciklivel úgy voltam, hogy majdnem a nyakamat törtem ki, valahányszor rápróbálkoztam, de ha beszélni ballott volna: »Ma reggel Viantesig voltam — vettem oda hanyagul. »Fáradt lehet«, mondta Therése bámulattal telve.

»Na, igen, egy kicsit . . . tényleg . . .«, vallottam be szerényen. A szalonban egy könnyű kis széket pillantottam meg. Beszéd közben mintegy önkénytelenül felemeltem és Herkules módjára kinyújtott karral tartottam meg a levegőben.

Asztalnál a vékonyhéju diókat választottam ki és szétroppantottam azokat az ujjaim között.

A mi kissé megijesztett, az Therése lelkesült kijelentése volt: Micsoda rengeteg kirándulásokat rendezünk majd, ha egyszer férj és feleség leszünk! »Igen angyalom«, feleltem, miközben magamban így gondolkoztam. Majd akkor a sportokban kifáradt, nyugalomra vágyó férfit fogom adni és a szellemi élvezeteket dicsőítem majd mindennekfelett.

Jól haladt az ügyem. Meg voltam elégedve. De az ember túlzásokba megy. Az atlétaság valóságos rögeszmémmé változott és megkeserítette még csókjaink édességét is.

Egy napon . . . Ah ostobaság . . . Ostobaság és hihetetlen . . . Es mindezt betetőzte egy újabb kérőnek az érkezése, egy csinos

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesíteni, hogy a Szent László-tér :: Kishidőnél 9 éve vezetett ::

vászon és fehérnemű üzletemet

folyó évi február 1-től a tu ságos házbéremelés miatt a Bémer-téri gyógyszertár mellé, a volt Hegedűs János-féle üzlet-helyiségbe helyeztem át.

Midőn a tisztelt vevőközönség eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ugyanazt a jövőben is, — részemről ezután is szigorú elvem marad a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel

Strohmayr Pál

Nagyvárad, Bémer-tér.

ha akad egy Tisza István, aki ki meri mondani, hogy a krisztusi tanokhoz való visszatérés nélkül veszedelmes felfordulás fenyeget, akkor magunkban igazat adunk neki, de attól félünk, hogy oda tartunk a hátunkat azok elé a támadások elé, amelyek a velünk azonos nézeteket nyíltan hirdető ezért a nyílt szókimon-dásáért érik. Az pedig egyáltalán eszünkbe sem jut, hogy szavait követve csakugyan egy táborba tömörülnénk az ultra mate-rialista támadások ellen való védekezés céljából.

Mi lesz ennek a tétlenül nézett táma-dásoknak a vége, hová fog vezetni ez a némaság, azt előre meglehet jóslunk: mindenesetre oda, hogy kénytelenek le-szünk végül is akcióba lépni, de már ak-kor, a mikor az ellenféllel való össze-ütközés annak szervezett voltánál fogva legalább is nagyon heves küzdelmeket fog eredményezni.

Azt hisszük, hogy erre rövid időn belül reá kerül a sor, de meg vagyunk győződve arról is, hogy a letargiából való felocsudás és sürgős akcióba lépés biz-tosíthatná a nagyobb vérveszteség nélküli győzelmet.

Observator.

Törvényjavaslat a városi rendőrség államosításáról. Szerdán a vidéki rendőr-kapitányoknak egy nagy küldöttsége járt a képviselőházban, hogy átadja gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnöknek a városi rendőrség államosításáról szóló törvénytervezetet, amelynek *Miskolczy* László budapesti rendőr-kapitány a készítője. Ez a törvénytervezet — amelyet gróf *Tisza* Istvánnak is átadtak a rendőrkapitányok — *Budapest* útján nyilvános-ságra került. Eszerint államosított rendőrség egyelőre csak a törvényhatósági joggal felru-

fiatal gazdag költőcske, a ki absolute nem sportolt és ezért én már eleve jól lesajnáltam. Szóval, egymás mellett ütünk egy napon, a parkban, az alagút alatt *Therése* és én. Hirtelen egy kis állat esett a zöld asztalra, egy ronda kis állat. Hegyes fejéből két csáp szögelt ki és két villogó nagy szem! Szárnyas teste sárgás volt és puha, a lábai szőrösök. A látásától egyedül is rosszul lehetett lenni. Mi volt tulajdonképpen? Egy ronda kis állat.

Es ez a ronda kis állat oda merészelt potyogni, oda az én gyöngeszívű imádoztam elé. Meg voltam botránkozva.

Mi volt a kötelességem? Eltűntessem? Igen, de hogyan? Vegyem az ujjaim közé, ki-téve magamat annak a veszélynek, hogy szét-nyomom? Pfüj!

Egy gondolat villant meg agyamban: el fogom fújni ezt az állatot. Igea eltujom mesz-szire, tul a láthatáron! Fog ámulni és bámulni *Therése* tudom csudás képességén.

Az arcomat az asztal közelébe nyomtam és rengetegot lélekztem mindenekelett... és — Oh — szólt *Therése* sápadtan.

Felfújt ábrázattal kérdő tekintettel néztem rá,

— Az állat! — hebegte ájúlodozva. Az állat...

Es cukros kis mutatójával számra mutatott.

— Az állat! Az állat...

— Mi az? Az állat?

Egy dühös rángatás a szájpadiásomon megérttettem velem mindent. Az utalat egy »ah«-t mondatot velem. Az állat pedig ez »ah«- alatt egy jobb hazába menekült repülve.

Nem mertem többé csókra nyujtani ajkaimat *Therésének* és ugyanigy cselekedett ő is. Csakhamar azonban elhidegültést vehettem észre. Egy napon halottam, amint egy rimlexikon után érdeklődött. Megérttettem, hogy közöttünk mindennek vége.

Georges Fabri.

házo t és rendezett tanácsu városokban, vala-mint azokban a határszéli községekben szerve-zendő, amelyek a külfölddel élénk összekötie-tésben állnak. A városi államrendőrség hatá-skőre fontos állami érdekekből a szomszédos községekre is kiterjeszhető.

A városi államrendőrség *rendőrkapitánysá-gokból*, a fontos állami érdekekből a rendőr-kapitányságok mellett szervezett kirendeltségek-ből és őrsőkből, a Budapesten, Kassán, Debre-cenben, Kolozsvár, Győr, Temesvár és Fiumé-ban szervezendő *rendőrfőkapitányságokból*, to-vábbá a Budapesten és Kolozsvárott felállítandó kerületi *rendőrfőnökségekből* áll. Kis- és nagy-községekben fontos állami érdekek fenforgása esetén kirendeltségek, illetőleg őrségek állí-tandók fel.

Az állami rendőrségnek legfőbb fóruma a belügyminisztérium, amelyben ilyenformán egy legfőbb rendőrségi szervezet alakul, amelyből később feltétlenül kiválik egy rendőrimisz-térium.

Igen fontos változás lenne az új törvény-tervezet megvalósulásával az, hogy a határrend-őrség megszűnne és annak eddigi állomás-helyein rendőrhatalóságot gyakorló kirendeltsé-gek állíttatnának fel.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 30.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Napirend előtt

Vio Antal Batthyány tegnapi beszédére reflektálva kijelenti, hogy Fiume olaszága tet-tekben is nyilvánítani fogja a magyarság iránti rokonszenvét.

A belügyi tárca költségvetésénél

Hammersberg László: Nem látja a költ-ségvetésben, hogy a közigazgatást fejleszteni igyekszik, a megyei tisztviselők részére kijelölt 1 millió koronán kívül egy tételt sem lát, mely elősegítené a közigazgatást, melynek fejleszté-sére az előző kormány jelölte ki az utat. A közigazgatás mizériáit a kormányzati hatalom túltengése okozza. A centrum és a közigazga-tási hatóság nem érthetik meg egymást, mert azok a miniszteri hivatalnokok, akiknek a köz-igazgatásban rendelkezési joguk van, nem ismerik közelről a közigazgatás életét. Ezért a a belügyminisztériumban ne lehessen senkit se alkalmazni, aki bizonyos ideig tartó külső szolgálatot nem végzett. A status-rendezés, hogy ledőljön a választó fal az állami és közigazga-tási hivatalnokok fizetési rendszere közt. Ada-tokkal bizonyítja, hogy a fizetés rendezése na-gyot lendít a megyei tisztikarok munkakedvén és munkaértékén. Ajánlja, hogy a főispánokat élethossziglan nevezzék ki, hogy a politikai füg-géseket megszüntessék. A főispánoknak ne legyen joga fegyelmi eljárás indítására és hi-vatalnokok felfüggesztésére. A fegyelmi hata-lomnak független bíróság kezében kell lenni. A rendezett tanácsu városok hivatalnokainak nyugdíjviszonyait kívánja rendeztetni. A közsé-gek mizériáira is ki kell terjednie a kormány-nak. A községi pótladó emelkedése ellen pa-naszkozik. A közegészségi ügyekre szánt ösz-szeget kevésnek tartja. Nem fogadja el a költ-ségvetést.

Szterényi József: Komárom város főlira-tával foglalkozik. A felirat a városi tisztviselők fizetésének rendezését kéri s kijelenti, ha ügye nem rendeztetik, országos mozgalmat indít. A szónok visszautasítja ezt az inzultust. A városi tisztviselők helyzete súlyos. Adatokkal bizo-nyítja, hogy a pótladók megterhelik a városokat. A status-rendezést ajánlja az általános drá-gulásra való tekintettel. Elfogadja a tételt.

Tisza István a megyei statusrends-zerről

Szünet után **Horvath** Mihály a körörvo-sokra vonatkozó törvények teljes végrehajtását sürgeti. Javasolja, hogy a középiskolákban, de

a jogászoknál is tanítsák a közegészség tárgyait. A javaslatot nem fogadja el.

Tisza István: A megyei tisztviselők status-rendezését egytően szükségesnek tartja. A vá-rosi rendőrkapitányok ma jobban vannak fizetve, mint a főszolgabírák. A megyei tisztviselők eb-ben a kérdésben a lehető leglétfiasabban visel-kednek. A megyei tisztviselők által benyújtott idevonatkozó javaslatot nem fogadja el, mert az automaticae akarja a fizetésrendezést, egybe- vonva az egész bíróság tisztikarát, melynek alapján egy bizonyos szolgálati év után minden érdem nélkül belejut a tisztviselő a magasabb fizetésbe. Biztosítani kell az érdemszerint való előhaladást és pedig vármegyénkét.

A vitát holnap folytatják.

Az ülés fél 3 órakor ért véget.

Az új Rimanóczy-gőzfürdő.

Ma nyílik meg.

Nagyvárad nagyvárosias jellege ismét gaz-dagabbá lett egy nűánsszal: a régi Rimanóczy-gőzfürdőt a legkényesebb igények szerint át-alakították és ma, a legmodernebbül beren-dezve, át is adják a közönségnek.

A régi Rimanóczy-fürdő kedvelt és intim helye volt a nagyvárad közönségnek. Az idő azonban vele sem tett kivételt, úgy, hogy *Tol-lonics* Gyula gondnok a múlt év őszén szük-ségesnek találta a fürdő renoválását kérni a tanácstól. A közgyűlés a szükséges pénzt meg is szavazta és megbizta a mérnöki hivatalt, hogy az átalakítást ejtse meg.

A munkálatokhoz a múlt év szeptember 26-án fogtak hozzá és azóta egy való-ágos tündér-fürdő varázsolódott a Körözs partjára. Az ipari munkák az iparművészetnek számot-tevő alkotásai. A tükör-fürdőnek alja és ol-dala, valamint a falazat is, két méter magas-ságban Meloccc-féle porcellán csempékkel van kirakva. Az ajtók, valamint az ajtófelek, tö-mör sárga rézből vannak és *Vicsay-testvérek* előnyösen ismert nagyvárad céget dicsérik. A mázólo munkákat *Pelthő* Zsigmond készítette.

Az ugynevezett zuhany-terem szintén át-alakított. A terem egyik oldalát egy óriási nagy színes ablak foglalja el, míg az alja gránitkockákkal van izlésesen kirakva. A kar-fák vörös rézből valók.

Az öltözők mind ujjá vannak festve és a folyosók lágy, süppedő szőnyegekkel bebo-ritva. Szóval egy legmodernebbül berendezett fürdője lesz Nagyváradnak, melynek párja — szakértők állítása szerint — nincs is a vi-déki városokban és Budapesten is csak egy van: a Hungária-gőzfürdő.

Tegnap délben a mérnöki hivatal részé-ről megtekintették az új fürdőt *Köszeghy* Jó-zsef főmérnök, *Orómy* Gyula és *Altnóder* Endre mérnökök és megelégedésüket fejezték ki a munkálatok fölött.

A fürdő ma nyílik meg a közönség ren-delkezésére.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkekben megérkeztek
REICHARD áruháza

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Április 2. Hangverseny a képkiallításán d. u. 5 órákor a megyeházán.

Április 2. A reáliskola hangversenye a Csarnokban d. u. 5 órákor.

Április 2. A Leszámitoló bank rendkívüli közgyűlése.

Április 2. A Népművelési egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor a megyeházán.

Április 7. A Kath. Kör. utolsó bűnti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órákor.

Április 27. D. u. A Biharmegyei nőegylet évi közgyűlése.

Széchenyi püspök nagyváradai látogatása.

Legkegyelmesebben kinevezett püspökünk dr. *Széchenyi Miklós* gróf, v. b. t. tanácsos esütörtök este inkognitóban *Nagyváradra* jött, hogy új székhelyén székesegyházát és rezidenciáját megnézve, intézkedhessen a továbbiak iránt. A püspök Budapestről együtt jött *Fetszer Antal* káptalani helynökkel, kivel együtt volt a püspöki konferencián is. Püspökünk kíséretében voltak *Kollányi Ferenc* jaáki apát, a nemzeti muzeumi *Széchenyi-könyvtár* őre, dr. *Bedy Vince* győri oldalkanonokja és *Gellérth László* győri jószágkormányzója.

Az új főpásztor rezidenciájának a város felőli szárnyában berendezett ugynevezett főhercegi lakosztályban szállt meg s vacsorán *Fetszer* vikáriusnál volt.

Tegnap korán kelt, házi kápolnájában misézett, majd a székesegyházban szemlélt meg, mely nagyon megnyerte tetszését. Azután összejárta rezidenciájának minden termét. A püspöki palotának gyönyörű fekvése, impozáns méretei, besztása és berendezése láthatólag kellemes benyomást gyakoroltak az új egyházfejedelemre. Délre *Fetszer* vikárius vendége volt kíséretével együtt s részt vettek az ebéden a káptalan tagjai és az udvari papság.

A püspök inkognitóban lévén itt, a városba be sem hajtatott, látogatásokat nem tett sehoh és nem is fogadott senkit.

Széchenyi püspök imponáló alakja, meleg közvetlenséget lehelő kedves modora, valamint nyíltsága és egész lénye rendkívül megnyerő, lebilincselő hatást gyakorolt mindazokra, kik vele érintkezni szerencsések voltak.

Széchenyi Miklós gróf délután a gyorsvonattal utazott el kíséretével együtt.

A püspöki installáció ideje még mindig bizonytalan, miután még nem lehet tudni, mikor érkezik meg Rómából a pápai praeconzáció. De amennyire a viszonyokból számítani lehet, az installációt valószínűleg csak május elején vagy inkább közepén lehet majd megtartani.

* **Szegedy György halála.** Mély részvételt keltett tegnap városunkban a gyászshír, főúri köreink egyik kiváló alakjának: *Szegedy György* cs. és kir. kamarás, acsádi nagybirtokosnak haláláról. A köztisztelőben állott főúri

halála tegnap reggel következett be Acsádon. A gyászszertartást a báró *Gerliczy* család, mivel az elhunyt neje *Gerliczy Irma* bárónő, özv. báró *Gerliczy Félix* leánya. Közeli rokoni kötelékek fűzték az elhunytat gróf *Széchenyi Miklós* váradai püspökhöz is, akinek fitestvére az elhunyt leányát bírja nőül. A temetés főúri pompával holnap, vasárnap lesz Acsádon s a gyászszertartást gróf *Széchenyi Miklós* váradai püspök végzi.

* **Ülések a városházán.** Nagyvárad városi bizottsága ma, szombaton, április 1-én 5 órákor ülést tart. — Szerdán, április 5-én délután fél 4 órákor Nagyvárad város nyugdíjbizottsága, délután 4 órákor pedig a villamos telep felügyelő bizottsága tart ülést.

* **Katonai hírek.** Ő felsége, a király elrendelte, hogy *Edlmann Lipót* 37-iki gyalogezredbeli alezredes és *Spitzka Aurél* őrnagy saját kérelmükre nyugállományba átvéssenek s hogy nekik ez alkalomból a legmagasabb elismerés tudtul adassék. — *Klein Jenő* és *Segner Pál* a nagyváradai 4-ik honvédegyezredbeli hadnagyot a honvédség kötelékéből végkielégítéssel elbocsájtották.

* **Ugron Zoltánt megtalálták.** Lapunk tegnapi számában közöltük, hogy *Ugron Zoltán* képviselő budapesti hozzátartozóinak levelet írt, melyben jelezte, hogy öngyilkosságot fog elkövetni. A rokonok értesítették Ugron szándékáról az államrendőrséget, mely egész detektív karát mozgósította az életut elkerítésére. Hosszas keresés után hajnali 4 órákor akadtk rá az »Elite« szálloda egyik szobájában. *Botár Béla* rendőrkapitány és több detektív, midőn a szobába léptek gyorsan lefotózták a képviselő kezét és átkutatták a szobát s az ágy párnái alatt megtalálták a revolvert, melylyel Ugron az életét kiakarta oltani. Mivel megállapították, hogy Ugron súlyos idegbajban szenved, családja valószínűleg beszállíttatja a beteget valamelyik fővárosi szanatóriumba.

* **Nagyvárad városa Tisza Kálmán szobrára.** Bács-Bodrogmegye törvényhatósága nagyobb összeget szavazott meg néhai *Tisza Kálmán* budapesti szobrára s felkérte a többi törvényhatóságokat is hozzájárulásra. Nagyvárad városa kezel egy alapot, *Tisza Kálmán* szobrára. A város főszámvevője javasolja, hogy Nagyvárad városa 3000 koronával járuljon a szoboralaphoz.

* **Gerő főkapitányt felmentette a miniszter.** Négy év óta húzódik már egy fegyelmi ügy Nagyvárad városánál *Gerő Armin* főkapitány ellen, egy közönséges cselédügyből kifolyólag. A fegyelmi választmány ez ügyben annak idején dorgálásra ítélte *Gerő Armin* főkapitányt, aki azonban érezvén, hogy teljesen jogosan és törvényesen járt el, a fegyelmi ítélet ellen felebbezett a miniszterhez. A belügyminiszter döntése tegnap érkezett le Nagyvárad városához, amellyel teljesen rehabilitálja *Gerő Armin* rendőrfőkapitányt a meghurcoltatásokért, mikor a fegyelmi választmány ítéletét megsemmisíti s kifejti, hogy *Gerő Armin* főkapitányt a szóban levő ügyben sem mulasztás, sem hivatalos hatalommal való visszaélés nem terheli, mert teljesen a törvényeknek megfelelően járt el.

* **Biharmegye vetített képeken.** Erdékes beadvány érkezett tegnap Biharvármegye törvényhatóságához. A beadvány tartalmát, illetve az abban kidomborított célt véve tekintetbe, valóban nagy jelentőségűnek mondhatjuk. Arról van ugyanis szó, hogy egy magyar filmgyáros Biharvármegye természeti szépségeiről

népéletéről, vezető férfiaról és eseményeiről mozgófénykép felvételt szándékozik csináltatni, még pedig úgy, amint azt a vármegye törvényhatósága kijelöli. Az így készült felvételeket a lakosságnak mutatnák be első sorban és aztán bemutatnák a külföldnek is, mi által igen nagy szolgáltatást tennének Magyarországnak ismertetésének, s azok alapján a külföld érdeklődését is az ország felé irányítanák. Szép cél valóban és üdvös, de ebben a dologban bármint is nyomul előtérbe az idealizmus, nyomban követi az üzleti érdek is, mert mindezek után nyomban évi 5000 korona támogatást kér a filmgyáros cég és ennek ellenében adna egy 500 méteres képet. A vármegyének mindenestre előre kell mozdítani a fenti célt, azonban ily magas összeget mégsem áldozhat erre a célra, mert annak ideális hasznát kapja csak, de végeredményében is a cég húzza az anyagi bevételt.

* **Megszüntetik az Erzsébet ligetet.** A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület néhai Erzsébet királyné emlékére a nagy temetőhöz vezető uton, a papnövelde mellett Erzsébet ligetet létesített. Azonban az eredetileg üdülésre szánt helyet mindentéle kétes alakok, erkölcstelen existenciák lepték el, akikért a liget fentartása éppen nem kívánatos. Ez indította a Biharvármegyei Gazdasági Egyesület választmányát arra, hogy az Erzsébet ligetet megszünteti, s házhelyekül felparcellázza s eladja. Összesen 12 házhely lesz a liget helyén. Az egyesület engedélyt kér a terület parcellázására.

* **A vár környékének csatornázása.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága még az ősszel elhatározta, hogy Kolozsvári-utcán és környékén, a vár környékén és Fácán-utcán soron kívül, tekintet nélkül az általános csatornázásra, elkészíteti a csatornázást, mert ezeken a helyeken tarthatatlan állapotok vannak s legjobban rászorulnak a csatornázásra. Ez ellen többen felebbezték, a belügyminiszter azonban, a felebbezések elutasításával, a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

* **8000 korona államségély.** A belügyminiszter értesítette Nagyvárad város tanácsát, hogy a nagyváradai tüdővész elleni rendelés intézet céljaira ez évre egyelőre 8000 koronát utalványozott ki a nagyvárad kir. adóhivatal pénztárából.

* **A berettyóújfalui járás közbiztonsága.** A berettyóújfalui járás az utóbbi időben gyakran vonta magára véres eseményeivel nemcsak a vármegye, de az egész ország figyelmét is. A sárréti haramia Vitális, a gáborjáni népitélet, az esztári apagyilkos, mind az újfalui járásból került ki. A fősolgabíró ezekből az esetekből is, de meg a nap mint nap előforduló személy és vagyonbiztonság elleni cselekményekből arra következtet, hogy az utóbbi időben a degenerált lakosság magatartása miatt az egész járásban megingott a jogbiztonság, melynek megerősítésére a karhatalmu erőit a csendőrséget kell szaporítani. Ebben az ügyben tegnap a fentiek alapján a berettyóújfalui fősolgabíró előterjesztést tett az alispánhoz. Az előterjesztésben indítványozza, hogy Hencidán egy önálló csendőrséget létesítsenek. Ezt külön azzal is indokolja a fősolgabíró hogy Hencidán napirenden vannak a különböző botrányos esetek, melyek mindjobban kezdenek elfajulni.

* **Lopják a temető virágait.** *Rika* Antal az újvárosi központi temető felügyelője panasolta, hogy ismeretlen tettes az elmúlt évi folyamán több sírról rózsaszirmot lopott el.

* **Vízvezeték a Kert városban.** A városi mérnöki hivatal bejelentette a tanácsnak, hogy a Rimanóczy Kálmán által létesített Kertvárosrészben a vízvezeték elkészült s a Rimanóczy által fedezendő költségek kimutatását is beterjeszti. A telepen 3 utcában van vízvezetéki csőhálózat lefektetve.

* **A piaci szabályrendelet életbeléptetése.** A mai nappal életbe lépő piaci szabályrendelet értelmében kereskedőknek, kofáknak és viszont eladással foglalkozóknak reggel 9 óra előtt vásárolni nem szabad. A vevő közönségnek érdekében áll tehát, hogy napi szükségletét a korai órákban szerezze be.

* **Betörő cigányok.** Bihartélegyházi csendőrség táviratilag jelelte a nagyvárad rendőrségnek, hogy folyó hó 29-én délután Bihartélegyházán három cigány kinézésű egyén betörés útján Goldstein Jakabtól két pár térti, két pár női box-cipőt, egy darab hatos flóbertet, Barta Józseftől 2 üveg pálinkát, két darab 10 koronás arany, egy db 10 koronás papír és 8 korona értékű apró pénzt, Kosza Imrétől három féloldal szalonát, egy db piros csiku vászon kendőt ellopott. A betörők kocsival Nagyvárad felé menekültek.

* **Koleragyanus beteg Esztergom megyében.** Egy kis esztergommegyei községben *Lábatlanban*, négy nappal ezelőtt megbetegedett Csurgai János negyvenéves vasuti pályamunkás. Az állomáson levő tisztviselők a beteg koleragyanus tüneteket vettek észre, hányást és erős diarrhoét. Azonnal értesítették az esetről az esztergomi főszolgabírókat, dr. Huszár Gyula járásorvost és dr. Seyler Emil vármegyei főorvost. A két orvos Pisutó Kálmán esztergomi főszolgabíróval tegnap kiment Esztergomba és megvizsgálta a beteget. A két főorvos konstatálta, hogy a beteg tényleg koleragyanus tünetek mutatkoznak, de a kolerát még határozottan nem lehet megállapítani.

* **Elfogott cigányok.** Szenzációs fogást csinált tegnap a kismarjai csendőrség. Mint tudósítónk jelenti, a csendőrség szolgálat közben letartóztatta Makos János és Nyegre János cigányokat. A cigányoknál nagy mennyiségű selyem nemű és más új ruhanemű volt. Megmotozás alkalmával egy zacskó ezüst pénzt és 9 darab száz koronást találtak a cigányoknál.

* **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáruda. Telefon 269.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 203. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak,
ezüst dísz tárgyak és evőeszközök
valamint zsebórák nagy-
raktára.

Double-kelme

ujdonságok

FLEGMAN

cégnél, Bémer-tér.

128

x **Stern a villamos** a javított dr. Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 250 ért árusítja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindennemű villamos világítási, villamos jelző csengő, telefon és villámhárító munkákat a legolcsóbb áron. Bémer-tér. Telefon 556. B

Uj virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-
: : csarnoka: Szent János-utca 1 szám, : :
ahol minden időben frissen
vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok

szép kivitelben, előnyös árak mellett.

Könyvtárak kiegészítésére, berendezésére költségvetést küld: **Benkő Atur** könyvkereskedő és *Modern Antiquarium* Nagyvárad. Rákóczy-ut 10. sz. Ugyanott mindenféle könyvek legjobb áron vételnek.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyancsak az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

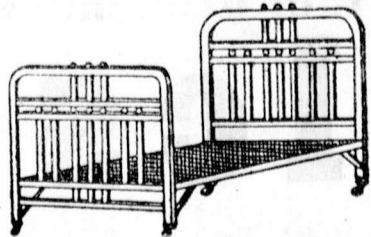
FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálok.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székrenyő egy matraccal 19 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 5 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: d. u. A kolozsvári vakok intézetének előadása Zsigmondi Anna közreműködésével. Este: Bábjáték.

Vasárnap d. u.: Hercegisasszony. Este Bob herceg.

Bábjáték.

Nem új a Wolff Pierre legújabb színművének a témája. Sokszor megírták már és még többször meg fogják írni, hogyan kell a féltékenységen át a szerelmet felébreszteni. Hogy aztán mitéle apró cselszövések által történik az egész, az nem bir nagy fontossággal. A fő az, hogy minden jó, ha jó a vége, a félreértesek eloszlanak, a szerető szívek egymásra találhatnak és a közönség megelégedve mehet haza.

Igaz, hogy ez a hazamenetel valamivel hamarabb is megtörténhetnék. A Bábjátékban sok olyan jelenet van, a mely tulságosan hosszúra nyulik. Bátran ki lehetne hagyni egy harmadrészét s akkor a színmű még sikerültebb volna. Mert így is kadves alkotás a Wolff színműve. Semmi bántó nincs benne. Cselekménye egyenletesen, zökkenő nélkül halad, párbeszédei többnyire jól perdülnek, sőt nem egy helyen a szellemesség, kivált a szarkazmus is ki-kicsillan. A jellemek némelyike ismert emberi gyöngeségek sikerült kifigurázása. Altalában Wolffnak éles szeme van az emberi jellemvonások megfigyelésére és a mit helyesen vett észre, azt helyesen is tudja színpadra vinni. Innen van, hogy bár a Bábjáték főszereplői kissé idealizáltak, mindenesetre idealizáltabbak, mint a néhány ecsetvonással, de realiztikusan megrajzolt epizódalakok: mégis az egész darab eléggé a valószínűség hatását teszi.

Ezt a hatást kell tennie különösen jó előadásban, aminek a tegnapi bemutatót is számíthatjuk. *Szentgyörgyi Márta* játszotta a fő női szerepet és pedig teljes ambícióval. *Szentgyörgyi Márta* szép tehetsége és ritka szorgalma talán egyik alakításán sem látszott meg jobban, mint a Bábjáték *Fernandéján*. Minden részletében tökéletesen kidolgozott alakítása általános tetszést — és pompás virágajándékot aratott. Mindössze az a folytonos zihálás lehetett volna kevesebb, kivált a hevesebb kitöréseknél. Partnere *Tóth Elek* volt. *Tóth Elekről* csak az eddig annyiszor megírt dicsőreket kellene ismételnünk. Az ő tudása, tehetsége és jó ízlése az ilyen színeljelenetekben mindig meg tudja találni azokat a jellemző vonásokat, melyekkel szerepét egyénivé tudja tenni. A két főszereplő mellett azonnal *Angyal Ilkát* kell kiemelnünk, aki a hű, hárpányelvű vénkisasszonyt maró, de minden ízében találó szatírával játszotta. Az összes szerepek közül talán ebben volt a legtöbb egyéniség. Ugyancsak igen jó volt *Hunyady József* nagybácsija is, derült nyugalomával és kedélyességével. *Sik Rezső* közvetlenül megjátszott *Nizerollesja*, *Körössy Juci De Jussynéje*, *Gózon*, *Turányi* szintén hozzájárultak a sikerhez, amint különben a drámai személyzettől meg is szoktuk. Külön kiemelendő az összjáték, kivált a *Tóth Elek* és *Szentgyörgyi Márta* együttes jelenetei. Ezek a jelenetek gyors tempójukkal, a két szereplő játékának tökéletes egybekapcsolódásával mintaszerűek voltak.

A Bábjáték kerül színre ma este másodszor. A tegnapi bemutatón kedvezően fogadta a közönség Pierre Wolfi kedves ujdonságát és a darab szellemes fordulatait, pompás alakjait és a meseszöveg briliáns technikája előreláthatóan műsoron fogja tartani a Bábjátékot.

A vakok mai előadása. Nagy szeretettel várja a várós közönsége a Kolozsvári vakok intézetének növendékeit, akik ma szombaton délelőtt érkeznek meg Nagyváradra s délután 3 órakor a Szigligeti színházban tartják meg nagyérdekességű és kiválóan humanus célú előadásukat. Az előadás szíveségéből közreműködik Zsigmondy Anna színtársulatunk kedvenc szubrettje is, kinek a feltepett közvetlenül a nagyszerű aradi vendégszereplése után kivételes érdeklődés kíséri. A mérsékelt helyárak mellett megtartandó délutáni előadás részletes műsora a következő:

I. rész. 1. Isten, király, haza. Erdődítől. Eneklük a vak növendékek. 2. Arny és fény. Szavalja: Kopp György vak növendék. 3. Felolvasás a vakokról. Tartja: Schannen Péter vakok intézetének igazgatója. 4. Farkas Odön: a) Oszszel születtem. b) „Benő lemondása”, a Tetemre hívás c. dalműből. c) Sir a nótá, magyar nótá. Eneklük: Zsigmond Ferenc képzőintézeti zenetanár, zongorán kíséri Várady Aladár színházi karnagy. II. rész. 5. A vakok írnak, olvasnak, számolnak. Bemutatja: Müller Lajos tanár. 6. a) Románca a Bányamester operettből. b) Magyar műdal. Csiky Jánostól. Eneklük: Zsigmondy Anna urnő, a Szigligeti színház primadonnája. 7. „Vasuton” Kossovittól. Eneklük a vak növendékek. 8. Bacsu beszédét mond egy vak gyermek. 9. „Induló”. Abt Ferencről. Eneklük a vak növendékek.

Hölgyeim!

Izléses blousok, aljak, pongyolák, costümök, felöltők és csinos gyermekruhák igen olcsón szerezhetők be

Hevesi „PÁRISI” divatruházában, Nagyvárad Zöldfa-utcán.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Naményi Zsigmond és Váry F. János dalai.

Pár nap óta elegáns kiállítású zenefüzet díszlik a könyvkiadatokban. *Augusta* főhercegasszonynak ajánlva. A címe: Négy eredeti magyar dal, Váry F. János szövegére zenéjét szerző Naményi Zsigmond.

A szerzők közül az utóbbi közismert és fölötté szimpatikus alakja a nagyváradai társadalomnak. Az előbbi Váry János, fiatalos lelkű, őszinte szavú poéta, aki nem szenzációs villogással ivel az ég felé, hanem sima, fuvola-nom zeneben érezteti művészetét.

A négy dal főjellemonása az egyszerűség. A szöveg népies, tiszta és finom ritmusa mellett szerényen érvényesül a zenész rutinos, művészi technikája. A szomorú dalok taktusnyu godtsága, a gondoliat s a zene kellemes asszonanciaja, továbbá a kíséret ügyes alkalmazkodása, egyaránt dicsérik a komponista tehetségét.

De ha egy szindarabot vagy regényt mérsélen lehet ismertetni tartalmi-kivonattal vagy kritikával: a zenét, specialiter a dalt csak a legközvetlenebb játékból lehet megismerni és élvezni. Hódolva ennek a szép igazságnak, a legmelegebben ajánljuk a dalok közvetlen élvezését. Amit persze az ember úgy szokott egyszerűben elérni, hogy megveszi — teszi azt Vidortól a notá-füzetet. Annál is inkább, mert a tiszta jóvedelem a honvéd altiszti segélyalap javára fordítatik.

A dalok ára 2 K 50 fill. Kaphatók Vidor

Manó, Sebő Imre könyvkereskedőknél, esetleg megrendelhető Vári Jánosnál (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) —p.

A Szigeti—Marschalkó hangverseny április 9-én. Mint közöltük, a Zenepártoló-Társaság hatodik bérleti hangversenyét, a Szigeti József hegedűművész és Marschalkó Rózi hangversenyének estjét április első napjaira, eredetileg 8-ikára tűzte ki. Ezt a dátumot a koncertrendezés kénytelen volt megváltoztatni, mert időközben a Szigeti—Marschalkó művészkettőt egy budapesti hangversenyterem angaszták. A budapesti hangverseny április 8-án lévén, a nagyváradai április 9-ik, vasárnap estjére maradt. Addig is óriási ut vár még a kiváló hegedűművészre: Szigeti Józsefnek e napokban Berlinben, a Konzert-Verein estjén, Bécsben, Nodbal-Tonkünstler O chester-estjén. Prágában, előzőleg Amsterdamban és Hágában kell eleget tenni annak az ígérétének, hogy az ottani közönségnek is bemutatkozik.

EGYESÜLETEK.

A Népevelési Egylet választmányi ülése. A Biharvármegyei Népevelési Egylet választmányának tagjait a vármegyei bizottsági kis termében f. hó 1-én szombat d. u. 5 órakor tartandó gyűlésre tisztelettel meghívom. Tárty: a) Jelentés az egyesület 1910. évi működéséről. b) Folyó ügyek. *Fráter* Barnabás elnök.

Igazságszolgáltatás.

§ Választási epilógus. A legutóbbi képviselő választásoktól mar ide s tova egy év választ el, — a mozgalmas napok fárasztó kortesutak és heves küzdelmek azonban még időnkint vissza-visszatérnek a törvényszék komor csarnokában. Tegnap is egy ilyen ügyet tárgyalt a törvényszék, *Ember Géza* elnökiével. Dr. *Lázár Auréli* nagyváradai ügyvéd állott a bíróság előtt, aki a múlt évben fellépett képviselőnek a tenkei kerületben. Azzal volt vádolva, hogy programbeszédeiben izgatott a magyar állam ellen. Vádlott tagadta bűnöségét és a felhozott vádakát, s így a bíróság dr. *Thury Endre* vád és dr. *Zigre Miklós* védbeszéde után felmentő ítéletet hozott.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

gyári árban
REISZ bútorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

Uj férfi szabó üzlet!

Van szerencsém az igen tisztelt eddigi megrendelőimnek és a közönség tudomására hozni, hogy tanulmányutamból hazatérve, üzletemet **Lévai palotába**, (Körös-oldal) **áthelyeztem.** Tanulmányutamból kifolyólag a legkényesebb igényeket is pontosan ki fogom elégíteni. Tavasz ujdonságaimat személyesen a legújabb divatelmékből választottam ki, melyek már raktáron is vannak. Nagybecsű pártfogást kér

FISCHER,

uriszabó.

Lévay palota. Körös-oldal.

Telefon: 951. 219

TÁVIRATOK.

A Ház husvétii szünete.

Budapest, márc. 31.

(Saj. tud.) A képviselőház virágvasárnapján kezdi meg a husvétii szünetet. A szünet ápril. 8-tól ápril. 20-ig fog tartani.

Héderváry Bécsben.

Budapest, márc. 31.

(Saj. tud.) Héderváry miniszterelnök szombaton Bécsbe utazik és kihallgatáson jelenik meg a király előtt. A miniszterelnök vasárnap délután visszautazik Budapestre.

Gróf Zichy István kilépése.

Budapest, márc. 31.

(Saj. tud.) Gróf Zichy István ma levehleg jelentette ki, hogy úgy a lovar-egyletből, mint a Nemzeti kaszinóból kilép.

Braikoff mérnököt felmentették.

Budapest, március 31.

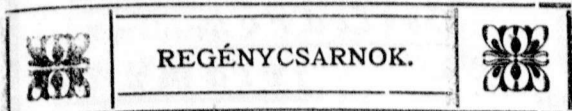
Mult év december 2-án érdekes rablógyilkossági kísérlet történt a fővárosban. A Harmocad-utcában levő Silbermann Lajos es társa ékszerész cég üzletébe betért egy gyanus idegen. Wiesner Lujza elárusítónőtől gyűrűt akart vásárolni. A leány előtt nagyon gyanusnak tűnt fel a vevő és épp ezért szemmel tartotta. Az ember, Braikoff Gusztáv mérnök, hirtelen pisztolyt rántott elő és rá-sütötte a leányra, de a fegyver csütörtököt mondott s így a leány szer ncsére nem sebesült meg. Az ügyet ma tárgyalta a budapesti esküdttörvényszék, amely mint késő éjjel telefonon jelenti tudósítónk, Braikoffot az ellene emelt rablógyilkosság vádjá alól felmentette.

Az albániai lázadás.

Athén, március 31.

A török hadügyi kormány tizenöt ázsiai zászlóalj — mozgósított és küldött Üszkübbe. Legközelebb még ötven redit zászlóalj megy Albániába Kis-Ázsiából.

hat ázsiai zászlóalj pedig uton van Skutari és Janina felé. Ezt a két erődöt lázas sietséggel szerelik föl. A szalonikii helyőrséget huszonhat zászlóaljjal megerősítették.

NYOMOR.

Irta: **Hjalmai Knuth.**

Fordította: **Vörös József.** 40

Hát hülye vagyok-e, hogy egy nyomorult, ostoba sajtószámát sem tudok összeadni? Igazán megőrültem-e, hogy ilyeneket kérdezek magamtól? Nem vettem-e észre számolás közben, a legnagyobb fejtörés közt is, hogy milyen állapotban van asszony?

Senki sem figyelmeztetett rá, senki sem beszélt róla s mégis észrevettem, saját szememmel láttam. — Hony magyarázzam meg ezt a dolgot?

Az ablakhoz mentem s a Yognmandsgera néztem. Odalent gyerekek játszottak; szegényesen öltözött gyerekek szegényes utcán.

Egy üres üveget hajigáltak és hangosan ordítottak. Aztán egy butoros kocsi haladt el mellettük, ágyak, butorok, kanapék, pirosra festett székek, matrácok, bádogédények, ágyneműk.

A kocsi tetején csunya, fagyos orru kis lány ült s kékre fagyott kezecskéjével fogódzott a butorokba. Piszkos, nedves matrácok tetején ült s az alatt járó gyerekekre bámult.

Mindent láttam s észrevettem. Mialatt ezt néztem, a cselédleány énekelni kezdett a konyhában. Ismertem a dallamot, figyeltem s észrevettem, hogy hamisan énekel. Aztán azt mondtam, hogy aki hülye, az nem vesz észre ilyesmit; hála Isten, épp oly egészséges elméjű ember voltam, mint a többiek.

— Lehetetlen, hogy valami bajom van.

— Hallod-e? — mondom — most már eleget vesződtél az eszeddel. Vége legyen ennek az ostobaságnak!

Egyre vigabban járkálta a szobában és magammal beszélgettem; hangosan nevettem s valami hatalmas boldogság költözött belém. — Mintha csak ezt a vidám pillanatot, gondtalan világos percet vártam volna, hogy újra munkaképes ember legyek belőlem.

Asztalhoz ültem s az allegóriámon kezdtem dolgozni. Ment a dolog, jobban ment, mint valaha; nem irtam gyorsan, de az a kevés, ami elkészült, pompásan sikerült. Fáradtság nélküli dolgoztam.

Eppen a legszebb fordulaton töröm a fejem, szinte azt mondhatnám, hogy mindaz, amit eddig irtam, közömbös rám nézve, mert ez a fordulat a legfontosabb az egész munkában.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Pusztítják a gyümölcsfákat. Nagyvárad városa tegnap panaszos beadványt intézett az alispánhoz, ahol elmondja, hogy a városi törvényhatósági utak mellett lévő gyümölcsfákat ismeretlen tettesek pusztítják, a fákat kitordelelik a mellettük lévő karókat ellopják. A város arra kéri az alispánt, hogy utasítsa a központi és szalárdi járás főszolgabíróit, miszerint a lakosságot a legszélesebb körben figyelmeztessék, miszerint a fákat ne pusztítsák és a fák őrizetét erősítsék meg. A város egyben tudatja, hogy a fa pusztítást a legszigorubbabban fogja büntetni és kárt okozók ellen a kártérítési eljárást meglogja indítani.

Borgida Béla és Társa jelentése:

Budapesten

A gabonatözsden tegnap elég változatos volt a hangulat. A kezdet változatlanul indult, később aapos emelkedés következett be, míg a zárlatnál az árak 10 fillérrel hanyatlottak. Készáru buzában napi forgalom 10 ezer mázsa, mely változatlan áron kelt el.

Határidők sáralata:

Áprilisi buza	— — — —	11.64
Májusi buza	— — — —	11.45
Októberi buza	— — — —	10.82
Áprilisi rozs	— — — —	8.33
Októberi rozs	— — — —	8.12
Áprilisi zab	— — — —	8.68
Májusi zab	— — — —	8.58
Októberi zab	— — — —	7.28
Májusi tengeri	— — — —	5.64
Juliusi tengeri	— — — —	5.82
Augusztusi repce	— — — —	13.70

Nagyváradon.

Buza, zab, árpa változatlan. Rozs és tengeri néhány fillérrel szilárdabb.

Árak 50 kgonként

Buza	— — — —	11. —	11.40
Rozs	— — — —	7. —	7.20
Tengeri	— — — —	5.20	5.30
Zab	— — — —	8. —	8.20
Árpa	— — — —	8.20	8.70
Kétszeres	— — — —	7.50	7.60
Lóheremag nyers	— — — —	52. —	68. —
Lóheremag ólomzárolt	— — — —	92. —	95. —
Lucernamag ólomzárolt	— — — —	115. —	120. —

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	850. —
Oszttrák hitelrészvény	— —	674. —
Közuti vasut	— —	765. —
Rimamurányi vasmű	— —	673. —
Városi vasut	— —	401.50
Beocsini cement	— —	832. —

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérletje.

Megnyílt az új

ROSENZWEIG

féle mellfűzőgyár

Szalárdi-utca 9. szám. Saját ház.

Elegáns fogadóteremmel, fényes próba szalonnal. Olcsóbb árak, szebb és elegánsabb kivitel és előzékeny kiszolgálás.

Az üzemet a tulajdonosné személyesen vezeti.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

**MEGELŐZOTT
MOSKOVITS
ANTONIAI GYŐGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
BÉMER-TÉR, (BAZÁR-ÉPÜLET.)

367—1911. számhoz.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járás-bíróságnak 1911. évi V III. 78—2. számú végzésével Szaecvai Ákos ügyvéd által képviselt Nagyvárad városi ügyvédi kamara felperes részére 500 kor. 300 kor. követelés és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 610 koronára becsült ingóságokra a Nagyvárad város kir. járásbíróság fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, s annak a felülfoglaltak követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Rimanóczy utca 13. számú házban leendő megtartására határidőül 1911. évi április hó 5. napján délelőtt 11 órája tűzetik ki, mikor a bírósággal lefoglalt s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság ábráján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1911. évi március 16-án.

249

Bakó Bálint,
kir. bir. végrehajtó.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE
Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **Dr. Just-féle****Wolfram lámpát**

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás **W o l f r a m** lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek**, fényképező-lámpák ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,**ívlámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

A Biharmegyei Gazdak Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlái betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeli.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámítól váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra.

161

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

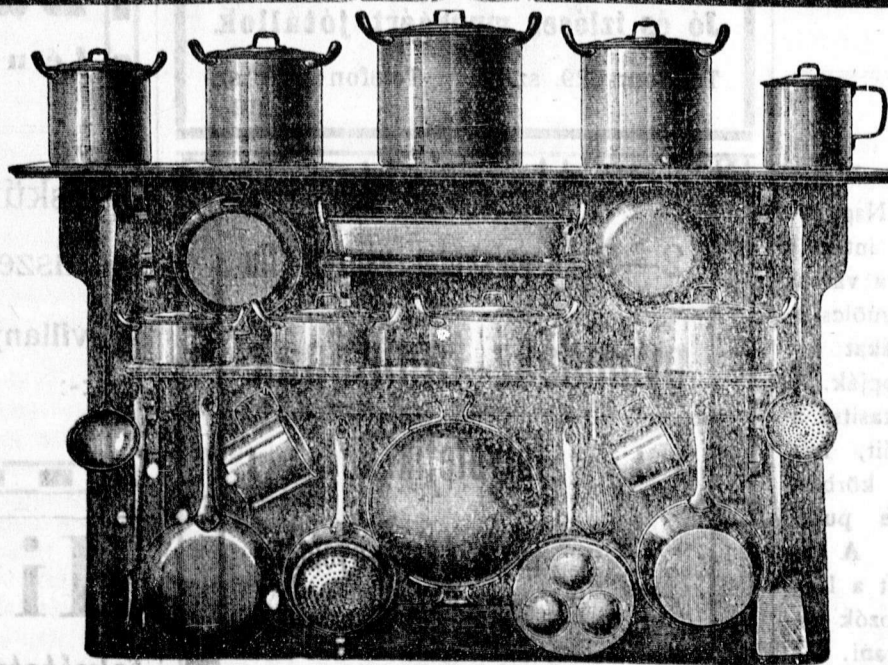
Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern konyhaberendezések zománcozott és tiszta alumíniumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:

szekrényággyal
3 matraccal

K 19-50.

Gyermekágyak

K 26-tól.